

Underlag för utveckling och styrning av det båtburna friluftslivet på Helge å

Vattenriket i fokus 2012:04

Andreas Nilsson

mars 2012

Vattenriket®

Titel:	Underlag för utveckling och styrning av det båtburna friluftslivet på Helge å mellan Torsebro och havet
Utgiven av:	Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Författare:	Andreas Nilsson
Kartunderlag:	Stadsbyggnadskontoret Kristianstads Kommun
Copyright:	Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike
Upplaga:	50 ex
Rapportserien Vattenriket i fokus:	Rapport: 2012:04
ISSN:	1653-9338
Layout:	Författaren
Tryck:	Länsstyrelsen i Skåne län
Omslagsbild:	Karin Magntorn

Innehållsförteckning

FÖRORD	1
SAMMANFATTNING	2
BAKGRUND	3
MÖJLIGHET ATT KOMMA UT I DAGSLÄGET	3
FÅGELSKYDD.....	3
TILLSYN OCH SKÖTSEL	4
SÄKERHET OCH ANSVARSFRÅGOR.....	4
ÅTGÄRDER FÖR ATT UPPMUNTRA OCH STYRA DAGENS BESÖKARE	4
TURER OCH RUTTER ATT LYFTA FRAM.....	4
<i>Båtturen Blackan runt och Näsby gård.....</i>	<i>4</i>
<i>Båtturen naturum – Ekenabben</i>	<i>5</i>
<i>Båtturen Kavrö bro – Pulken – Åhus eller Gropahålet.....</i>	<i>5</i>
KARTA MED INFORMATION.....	5
INFORMATIONSSKYLTAR PÅ BESÖKPLATSER	5
UTLÅN ELLER UTHYRNING AV RODDBÅTAR OCH KANOTER.....	6
ÅTGÄRDER FÖR ATT HANTERA OCH LOCKA FLER BESÖKARE MELLAN TORSEBRO OCH HAVET	6
MARKERING AV FARLED.	6
FÅGELSKYDDSSOMRÅDEN OCH NATURRESERVAT.....	6
NATURBEVAKARE/BIOSFÄRVÄRD/RANGER	7
FARBARHETEN I HELGEÅNS GAMLA FÅRA.....	7
ÖVERNATTNINGSMÖJLIGHETER	8
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR PADDLING TORSEBRO TILL HAVET	9
LISTADE ÅTGÄRDSFÖRSLAG	9
FINANSIERING	10
BILAGA	11
BEFINTLIGA OCH TÄNKBARA BESÖKSPLATSER FÖR BÅTBURET FRILUFTSLIV	11
<i>Torsebro, startplats för paddling till havet.....</i>	<i>12</i>
<i>Hammiltonhill</i>	<i>13</i>
<i>Näsby gård/Frankes udde.....</i>	<i>14</i>
<i>Karpalundsdammarna.....</i>	<i>15</i>
<i>Lillö</i>	<i>16</i>
<i>Kanalhuset.....</i>	<i>16</i>
<i>Tivolibryggan</i>	<i>17</i>
<i>Ekenabben</i>	<i>17</i>
<i>Kvinneholme</i>	<i>18</i>
<i>Kavrö bro</i>	<i>19</i>
<i>Gamla järnvägsbron vid Borrestads ängar.....</i>	<i>20</i>
<i>Pulken</i>	<i>20</i>
<i>Aosehus.....</i>	<i>20</i>
<i>Äspet.....</i>	<i>21</i>
<i>Nordspetsen på ön i Helge å vid Egeside</i>	<i>21</i>
<i>Gropahålet/Yngsjö.....</i>	<i>22</i>

Förord

Föreliggande rapport har tagits fram för att lyfta frågor om Kristianstads Vattenrike och Helge å som ett mål för båtturet friluftsliv, vad som behövs för att underlätta och främja besök på vattnet, men också vilka åtgärder som krävs för att inte skapa konflikt mellan natur- och friluftsvärden.

Rapporten ingår i projektet *På vatten i Vattenriket* och skall ses som en integrerad del av detta projekt, där andra delar har varit bl.a. att ta fram en informationskarta över Helge å riktad till båtturet friluftsliv samt att anlägga en brygga i anslutning till naturreservatet Årummet. Rapporten har, liksom hela projektet, finansierats av Kristianstads kommun genom Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrike samt av staten genom Naturvårdsverkets lokala naturvårdssatsningar, så kallade LONA-bidrag.

Innehållet i rapporten bör betraktas som ett arbetsmaterial och en del av en pågående process, inte som en färdig produkt. I inledningen av projektet togs kontakter med aktiva föreningar och entreprenörer i området för att tidigt fånga upp idéer och synpunkter. För att komma vidare i arbetet med att successivt genomföra åtgärderna i underlagsrapporten krävs givetvis att ekonomiska resurser tillförs arbetet. Utöver detta är grundförutsättningen en fördjupad dialog om förslagen och ett fortsatt konstruktivt samarbete med föreningar, entreprenörer, markägare, arrendatorer och andra aktörer längs ån.

Författaren ansvarar ensam för innehållet samt de förslag till åtgärder och ansvarsfördelning som nämns i rapporten.

Sammanfattning

Rapporten har syftet att ta ett helhetsgrepp kring friluftsliv, färd och naturupplevelser på Helge å, med särskilt fokus på den tätortsnära naturen i närområdet kring naturum Vattenrike och naturreservatet Årummet. Ambitionen är att göra den tätortsnära vattenrika naturen mer åtkomlig för människor och samtidigt axla utmaningen att styra de som vistas på ån och sjöarna med båt och kanot till vissa stråk och platser så att negativ påverkan på områdets naturvärden blir så liten som möjligt. Svårigheterna när det gäller att lyfta fram Helge å, Hammarsjön och Araslövssjön för paddlare och andra båtburna besökare är flera varav de största är risken för störning av fågellivet, tillsyns- och skötselbehov samt säkerhet till sjöss. Rapporten förslår att åtgärder som underlättar dagsturer i området mellan Araslövssjön och Hammarsjön samt från Kavrö bro till havet prioriteras för att styra besökare till dessa delar. För att kunna lyfta fram Araslövssjön och området norr om denna, samt Hammarsjön krävs mer genomgripande åtgärder kring fågelskydd, tillsyn och säkerhet. Detta är åtgärder som bör göras för att styra utvecklingen när det gäller turism och friluftsliv i en hållbar riktning, men som kräver lite mer tid.

Bakgrund

Sedan arbetet med Ekomuseum Kristianstads Vattenrike startade 1989 har syftet varit att bevara naturen i området och att synliggöra de stora värden som finns knutet till den i form av biologisk mångfald, rekreationsvärde, livsmedelsproduktion och andra tjänster som ekosystemen erbjuder. Genom att människor ges möjlighet att komma ut i naturen ökar förhoppningsvis insikten om vikten av att bevara ekosystemen.

Intresset för att besöka naturen i Kristianstads Vattenrike är stort och förefaller vara växande, något som gäller även för att komma ut på vattnet. Vanligt förekommande frågor från allmänheten rör hur och var man kan paddla, var det går att hyra kanoter eller var det går att övernatta längs ån. Lusten att ge sig ut på ån och sjöarna i Vattenriket är i grunden positiv och visar på en del av de stora värden som finns ur ett friluft- och rekreationsperspektiv, ett värde som rätt förvaltat kan omvandlas till ekonomiska intäkter genom exempelvis turismentreprenörer i området.

Samtidigt finns det en potentiell konflikt mellan att fler människor kommer ut i naturen och bevarandet av biologisk mångfald, exempelvis när det gäller störningar av fågellivet. Bedömningen från Biosfärkontorets sida är att det växande intresset för att komma ut på vattnet i Vattenriket skulle vara mycket svårt att stävja om det hade funnits en sådan ambition. Ett bättre sätt att möta intresset är att underlätta för besök på tåliga platser och att tillhandahålla informationsmaterial som upplyser om rutter och färdssätt som är lämpliga.

Möjlighet att komma ut i dagsläget

Flera av Vattenrikets besöksplatser ligger längs ån och är mer eller mindre tillgängliga från vattnet, detta gäller Lillö, Kanalhuset, naturum Vattenriket, Ekenabben, Pulken och Aosehus. För den driftiga besökaren finns därmed redan möjlighet att ta del av Vattenriket från vattnet och använda besöksplatserna. Däremot saknas oftast anpassningar på plats i form av bryggor, stängselgenomgångar och riktade informationstavlor. Det har inte heller funnits någon samlad information till båtburna besökare.

En förutsättning för att människor skall komma ut på vattnet är tillgång till kanoter, kajaker eller andra båtar. För alla som inte har tillgång till båt i området återstår möjligheten att delta i guidade turer eller att hyra kajak. När det gäller guidade turer på vattnet finns sommartid (år 2012) två större entreprenörer, Flodbåten och Landskapet JO, varav den senare erbjuder turer året om.

Fågelskydd

Ur ett naturvårdande perspektiv väcks frågor framförallt angående fågelskydd. Fågellivet är under olika tider på året olika känsligt för störning. Vissa strandängar är avsatta som fågelskyddsområden med beträdnadsförbud under vår och försommar, men även vistelse på vattnet nära land kan störa fåglarna. Till detta kommer risken att störa fåglar som rastar på vattnet under vår- och höstflyttning samt under övervintring. Detta gäller inte minst Araslövssjön som är relativt liten och periodvis hyser stora bestånd av rastande och övervintrande änder och gäss. Paddling och andra typer av båtburna aktiviteter är direkt olämpligt nära Araslövssjöns västra strand, liksom längs stora delar av Hammarsjöns stränder eftersom det riskerar att störa fågellivet under delar av året, framförallt under våren fram till midsommar. Ett ökande besöksstryck ger ett ökat behov av att formalisera ytterligare områden där fågellivet är fredat, exempelvis genom beträdnadsförbud under delar av året.

Tillsyn och skötsel

Redan med dagens anläggningar och besökstryck finns det ett stort behov av underhåll på exempelvis bryggor och spångar, liksom ett behov av regelbunden städning efter skräp som besökare lämnat efter sig. Med ett ökande antal besökare kommer behovet av underhåll liksom städning att öka vilket kräver ökade resurser till utförandet. Fler besökare medför ett större behov personal i fält för att informera besökare men också för att utöva tillsyn av att regler som beträdnads- och eldningsförbud efterlevs.

Säkerhet och ansvarsfrågor

Att paddla över Araslövssjön och Hammarsjön är riskabelt på grund av öppna och ofta blåsiga förhållanden. Det är förrådiskt längs stränderna och kan vara svårt att ta sig iland eftersom bottenarna är mjuka och långgrunda. Dessutom är det svårt att hitta lämpliga övernattningsplatser. När det gäller säker framfart av båt i området är det angeläget att markering av farled kommer till stånd i både Hammarsjön och Araslövssjön. För motorbåtar är risken att grundstöta utanför farleden uppenbar, farledsmarkering skulle minska olycksrisken. För besökare med roddbåt, kanot eller kajak handlar det snarare om att farledsmarkering får besökarna att hitta rätt över sjön och därmed hålla sig i ett bestämt stråk, vilket även minskar störningen av fågellivet. Sjömärkning är en springande förutsättning för att kunna ta emot fler besökare, men att lösa säkerhetsfrågorna är viktigt även ur ett ansvarsperspektiv.

Åtgärder för att uppmuntra och styra dagens besökare

Svårigheterna när det gäller säkerheten och fågelskyddet gör att Biosfärkontoret idag helt avråder från att paddla hela sträckan mellan Torsebro och havet. För att minska på slitage och störning i området uppmuntras besökare i första hand till korta turer på max en heldag. De åtgärder som ligger närmast i tid och högst i prioriteringsordningen inriktar sig därför på information om möjligheten att komma ut på ån i det tätortsnära området mellan Araslövssjön och Hammarsjön samt från Kavrö bro, vid Hammarsjöns utlopp, till havet. I linje med detta är det viktigt att rusta upp befintliga anläggningar längs dessa sträckor och se till att de är anpassade för båtburna besök.

Turer och rutter att lyfta fram

Nedan följer ett antal förslag på dagsturer och rutter för småbåtar och kanoter på Helge å som redan i dagsläget kan lyftas utan större farhågor för ökad störning av fågellivet eller betydande säkerhetsrisker. Turerna finns även med på den informationskarta som Biosfärkontoret tagit fram som en del av LONA-projektet *På vatten i Vattenriket*.

Båtturen Blackan runt och Näsby gård

Möjligheter	Enkelt att lyfta fram. Kombinerar de redan etablerade besöksplatserna naturum, Kanalhuset och Lillö. Lagom lång tur för en kort heldag eller lång halvdag. Kan förlängas med en avstickare till Frankes udde vid Näsby gård eller med en tur till Ekenabben.
Risker	Problem med efterlevnaden av beträdnadsförbudet på Isterhäset skulle kunna uppstå. I dagsläget finns inget beträdnadsförbud på södra delen av Blackan trots ett störningskänsligt fågelliv.
Besöksplatser	Naturum Kanalhuset Lillö Näsby fält

Båtturen naturum – Ekenabben

Möjligheter	Enkelt att lyfta fram. Kombinerar de redan etablerade besöksplatserna naturum och Kanalhuset med Ekenabben. Lagom lång tur för en halvdag. Inga nya anordningar behöver anläggas.
Risker	Säkerhetsrisker om ovana paddlare ger sig ut på Hammarsjön p.g.a. vindutsattheten som kan råda även vid paddling längs sjöns norra strand till och från Ekenabben. Fler besökare kan lockas till Kvinneholme vilket kan leda till tillsyns- och underhållsproblem. I dagsläget finns inga anordningar (brygga, soptunnor, grillplats, toalett) för besökare på ön. Risken är att fler besökare skulle medföra ökat slitage och nedskräpning. För motorbåtar tillkommer svårigheten att hitta in och komma iland på lämplig plats på Kvinneholme utan att grundstöta.
Övrigt	Turen kan kompletteras med sträckan från Frankes udde till naturum. Detta ger en fin heldags paddling med många möjligheter till stopp. På längre sikt skulle även Kvinneholme kunna utvecklas till en besöksplats.

Båtturen Kavrö bro – Pulken – Åhus eller Gropahålet

Möjligheter	Kavrö, Pulken och Gropahålet utgör tre tåliga startpunkter, lätta att nå med bil och lätt att sätta i kanot eller kajak. Turen kan knyta samman besöksplatserna Gropahålet, Pulken, Aosehus och Äspet. För vana havskajakpaddlare finns möjligheten att paddla en rundtur om sträckan längs kusten inkluderas. Möjligheter till övernattningsplatser finns i Åhus och i mån av plats på camping i Yngsjö.
Risker	Störning av fågellivet vid landstigning på olämpliga platser längs ån t.ex. vid Pulken, men även vid Äspet om inte beträdnadsförbudet respekteras. Riskabel paddling i havet för ovana paddlare. Oklar ansvarssituation för nedskräpning och slitage som uppstår vid Kavrö bro.
Övrigt	Här finns behov av samarbete med Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde och andra lokala aktörer i området kring flera frågor. Dels angående informationstavlor på flera platser, men också när det gäller tillsyn och städning längs ån.
Besöksplatser	Pulken Gropahålet Äspet Aosehus

Karta med information

Framtagande av informationskarta ingår i projektet på Vatten i Vattenriket. Två kartor är framtagna och ingår i ett samlat informationsblad. Kartorna täcker området från södra delen av Araslövssjön, Frankes udde vid Näsby gård, ner till Ekenabben i norra delen av Hammarsjön samt från Hammarsjöns utlopp till Åhus och Yngsjö vid havet.

Informationsskyltar på besöksplatser

För att nå ut till besökare i Vattenriket med information om vilka besöksplatser som är tillgängliga från vattnet samt var, när och hur det är lämpligt respektive olämpligt att färdas på ån och sjöarna finns behov av skyltning på besöksplatserna. I princip är det samma information som finns i den nya informationskartan som behövs, men med smärre lokala

anpassningar. Vid besöksplatserna Kanalhuset, Aosehus och Pulken fungerar det förmodligen bäst med kompletterande information i befintliga utställningar. På Lillö och Ekenabben liksom på platser som inte är besöksplatser idag kan det vara krävas nya skyltställ med information som placeras nära vattnet. På de nya platserna skulle det vara önskvärt att söka samordning med exempelvis Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde, Martins Rökeri, gästhamnen i Åhus eller andra lokala företag eller organisationer. Se vidare under respektive besöksplats i bilagan.

Utlån eller uthyrning av roddbåtar och kanoter

För att fler besökare skulle kunna ta del av den tätortsnära, vattenrika, naturen på Helge å vore det lämpligt om det, lätt tillgängligt, fanns roddbåtar, kanoter eller kajaker att hyra i anslutning till Helge å i Kristianstad. För kajakuthyrning finns idag en aktör i central Kristianstad. Ett komplement till denna skulle kunna vara att tillhandahålla roddbåtar eller kanoter från naturum Vattenriket för utlån eller uthyrning. Dessa skulle i så fall få utgå från den östra sidan av ån, antingen vid Kanalhuset eller vid den nyanlagda Tivolibryggan och även kunna användas i naturums övriga verksamhet t.ex. för skolklasser.

Åtgärder för att hantera och locka fler besökare mellan Torsebro och havet

Den inbyggda konflikten mellan tillgänglighet och fågelskydd i området gör det problematiskt att lyfta fram ytterliga delar av Helge å för besökare. Det är dock tveksamt om det går att stoppa en utveckling där fler och fler ändå söker sig ut på vattnet för att utöva friluftsliv, rekreation, fiske och naturstudier. Det goda i en sådan utveckling är bl.a. att fler människor får större kunskap om naturen i området och att den ger ökade möjligheter till inkomster för fler entreprenörer inom turism och fiske. För att styra utvecklingen i Biosfärområdet i en hållbar riktning, så att slitage minimeras och konflikt mellan bevarande- och friluftvärden undviks, är det angeläget att i ett tidigt skede ta ett helhetsgrepp och förbereda för ett läge där besökstrycket är betydligt högre än idag. Detta kräver åtgärder för att öka säkerheten på sjöarna, stärka fågelskyddet och höja servicenivån på ett antal platser längs ån.

Markering av farled

På både Hammarsjön och Araslövssjön markerades en farbar ränna ut under mitten av 1990-talet av räddningstjänsten i Kristianstad. Markeringarna finns delvis kvar på sjöarna, men har flyttat på sig med tiden och går i dagsläget inte alls att förlita sig till. En central åtgärd för att öka säkerheten för båtfarare vore att åter markera farleden på sjöarna samt fördela ansvaret för att tillsyn och underhåll av markeringarna.

Möjligheter	Troligen den viktigaste åtgärden för att styra besökare rätt över Hammarsjön och Araslövssjön. Ger ökad trygghet för båtfarare och minskar risken för störning på fågellivet när besökarna håller sig till ett givet stråk.
Risker	Ökat slitage och nedskräpning på Kvinneholme när fler kommer ut på Hammarsjön och eventuellt väljer att rasta eller övernatta på ön.
Investeringskostnad	Ett tidigt utkast från räddningstjänsten anger en arbetskostnad på ca 35000:- inklusive båt och personal under 10 dagar. Sedan tillkommer kostnader för utrustning som bojar, länkar, sänken osv.
Löpande kostnader Vems ansvar	Årlig översyn samt åtgärder för att flytta markeringarna rätt efter isvintrar. Frågan bör beredas av kommunledningskontoret för beslut av Kristianstads kommunstyrelse om anvisande av medel samt utförare.

Fågelskyddsområden och naturreservat

För att i större grad kunna styra besökare till tåliga stråk och besöksplatser är inrättande av fågelskyddsområden ett potentiellt verktyg. För att förekomma konflikter mellan friluftsliv och fågelskydd och undgå mest möjligt av störningseffekterna är det nödvändigt att se över

möjligheten att avlysa vissa delar av området från besök under delar av året. Detta kan ske genom exempelvis inrättande av fågelskyddsområden där delar av sjöarna beläggas med beträdnadsförbud under de delar av året då fågellivet är som känsligast för störning. Genom reservatsbildning och revidering av gällande reservatsföreskrifter bör skadliga och oönskade aktiviteter (vattenskoter etc.) kunna avstyras genom exempelvis förbud eller hastighetsreglering. Samtidigt skulle andra platser, t.ex. Kvinneholme, öppnas upp för allmänheten genom brygga, toalett, soptunna osv. För att en sådan ökad tillgänglighet inte skall leda till ökat slitage förutsätter detta att reglerna efterföljs vilket kan kräva någon typ av Naturbevare/Biosfärvärd/Ranger.

Möjligheter	Ger redskap för att öka och formalisera fågelskyddet och förenklar vissa ansvarsfrågor.
Risker	Långsam process.
Investeringskostnader	Framtagande av underlag till beslut om fågelskyddsområden och naturreservat med skötselplaner samt revidering av gällande reservatsföreskrifter, intrångsersättning, informationsskyltar, markering av reservat, etablering av bryggor, toaletter, soptunnor etc.
Löpande kostnader	Tillsyn av fågelskydd. Tillsyn, städning och underhåll på ev. anläggningar
Vems ansvar	Länsstyrelsen eller Kommunen

Naturbevakare/Biosfärvärd/Ranger

För att kontrollera efterlevnaden av regler i befintliga, liksom i eventuellt tillkommande, reservat och fågelskyddsområden i Kristianstads Vattenrike och övriga delar av Kristianstads kommun krävs en ökad tillsyn. Ett sätt skulle kunna vara att utse/anställa någon form av Naturbevakare/Biosfärvärd/Ranger. Denna skulle kunna ansvara för tillsyn av beträdnadsförbud och andra regler men också för städning och enklare underhåll på vissa besöksplatser och vara behjälplig med allmän information och naturvägledning i fält. Eventuellt kunde samma person även utföra andra uppgifter som exempelvis fisketillsyn åt fiskevårdsområdet.

Farbarheten i Helgeåns gamla fåra

Helgeåns gamla åfåra mellan Härnestad och Åhus har en lång historia som transportled och används idag av fritidsbåtar och båtburen ekoturism. Under senare år har Härnestadsgraftern vuxit igen kraftigt. På uppdrag av C4 Teknik gjordes under 2011 en skonsam bortgrävning av vass för att öka genomströmningen och göra det möjligt för fortsatt båttrafik. Förhoppningen är att borttagningen av vass vid inloppet till Graften från Helge å medför att flödet genom den gamla åfåran blir tillräcklig stor för att bromsa fortsatt uppgrundning. Det har även anlagts ett stängsel längs den södra stranden för att hindra betande djur från att orsaka erosion i strandkanten samt för att skydda uppväxande träd som skuggar kanalen och därigenom hindrar igenväxning.

Att Härnestadsgraftern liksom övriga delar av den gamla åfåran mellan Härnestad och Åhus förblir farbara är mycket angeläget ur frilufts- och turismperspektiv. Restaureringen bör därför följas upp regelbundet. En plan för hur framkomligheten i hela den gamla fåran skall kunna upprätthållas bör fastställas. Detta kan eventuellt komma att kräva etablering av en gemensamhetsanläggning på grund av det uppsplittrade ägoförhållandet. Enligt ett beslut av Kristianstads kommunstyrelse ska åtgärder för den gamla åfåran tas fram av berörda förvaltningar och Gamle ström ska utredas särskilt i samband med kommande utbyggnader i området.

Övernattningsmöjligheter

I dagsläget finns dåliga förutsättningar för att hantera övernattande besökare längs ån. Att hitta platser att tälta på enligt allemansrätten är relativt svårt i området framförallt med tanke på de sankta förhållanden som råder längs stora delar av stränderna men också på grund av tätorter, odling, bete samt reservat med tältningsförbud. I centrala Kristianstad finns hotell i relativ närhet till ån och i Åhus finns vandrarhem och andra övernattningsmöjligheter. Den enda campingplatsen som finns i anslutning till ån är Martins rökeri & camping i Yngsjö, en mycket liten camping, främst inriktad på husvagnar och med små möjligheter att ta emot tältare.

På Näsby gård finns planer på hotell eller vandrarhem, i anslutning till anläggningen skulle även kunna finnas campingmöjligheter. En sådan etablering skulle kunna vara mycket positiv för området som helhet och kunna bli en start eller slutpunkt för turer på Helge å. Möjligen skulle det i framtiden även kunna öppnas upp för övernattningsmöjligheter i anslutning till Hammiltonhill och den stora våtmark som anläggs där, strax norr om Araslövssjön. Nackdelen med Hammiltonhill, liksom med Torsebro, som startpunkt för turer på ån är risken för att störa fågellivet på Araslövssjön. En etablering av verksamhet här förutsätter att båtburna besökare förmås ta hänsyn till fågellivet exempelvis genom riktad information och genom att områden belägs med beträdnadsförbud.

En ordningsställd rastplats med toalett och utrymme för att slå upp tält på Kvinneholme skulle kraftigt underlätta för besökare som vill paddla en längre sträcka i Vattenriket. Tillsammans med farledsmarkering är rastplats på Kvinneholme en grundförutsättning för att uppmuntra till paddling över Hammarsjön. Genom en rast- och övernattningsplats på ön blir färden över sjön mer attraktiv och tillsammans med farledsmarkeringen skulle störningsrisken minska. Idag finns inga förutsättningar för att i kommunal regi utföra det underhåll och den skötsel som ett ökat besöksstryck medför oavsett om det finns en iordningställd rastplats eller ej. En etablering av rastplats på ön förutsätter att det tillförs resurser för skötsel och underhåll samt helst att en överenskommelse kan träffas angående den löpande skötseln med någon organisation eller något företag som regelbundet vistas på sjön med båt.

Besöksplatsen på Ekenabben användas idag av campare i viss utsträckning. Där finns toalett och grillplats samt utrymme för många tält. I dagens informationsmaterial lyfts inte övernattningsmöjligheterna fram eftersom det skulle föra med sig större städ- och underhållsbehov om fler började tälta där, men också för att undvika att uppmuntra till paddling över Hammarsjön. Att styra framtida övernattare till Ekenabben istället för till Kvinneholme vore fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv eftersom nödvändiga anordningarna redan är etablerade på Ekenabben, som dessutom är lätt tillgängligt med bil för tillsyn och städning. För att undvika att tältare konkurrerar med andra besökare om utrymmet närmast vattnet vore det en fördel om de hänvisades till ången norr om toaletterna. Denna behöver då slås återkommande under säsongen för att vara attraktiv. Nackdelarna med Ekenabben jämfört med Kvinneholme som övernattningsplats är främst att natur- och friluftsupplevelsen är mer begränsad samt risken att paddlare väljer den närmare och ur fågelskyddssynpunkt mer störningskänsliga rutten mellan Håslövs ängar och Kvinneholme, istället för väster om ön, på färder över Hammarsjön. Detta kan möjligen avhjälpas genom beträdnadsförbud under störningskänsliga perioder samt genom tydlig information.

Förutsättningar för paddling Torsebro till havet

Många hör av sig med frågor till naturum Vattenriket och turistkontoret i Kristianstad om hur och var de kan paddla i Vattenriket och var det går att övernatta. Tanken om paddling eller annan båtfärd hela sträckan från Torsebro till havet lockar många som inser att detta skulle kunna ge en fantastisk natur- och friluftsupplevelse. Svårigheterna när det gäller övernattnings-, tillsammans med säkerhets- och störningsriskerna vid paddling över Araslövssjön och Hammarsjön gör att paddling hela sträckan mellan Torsebro och havet är olämplig i dagsläget och rekommendationen till besökare är att istället göra dagsturer. För att paddling hela sträckan Torsebro till havet ska kunna bli lämplig krävs att ett antal förutsättningar uppfylls:

- Stärkt fågelskydd genom inrättande av fågelskyddsområden på Araslövssjön och Hammarsjön med beträdnadsförbud på känsliga platser under delar av året samt ev. bildning av nya naturreservat och revidering av gällande reservatsföreskrifter.
- Fungerande organisation för tillsyn av fågelskydd samt underhåll och städning på besöks- och rastplatser längs ån.
- Rastplats på Kvinneholme med brygga, grillplats, toalett och iordningsställd tältplats alternativt tältplats på Ekenabben.
- Iordningställd isättningsplats för kanoter i Torsebro eller dess närhet (t.ex. Hammiltonhill)
- Farledsmarkering på både Araslövssjön och Hammarsjön

Vissa av åtgärderna, stärkt fågelskydd, organisation för tillsyn och städning samt farledsmarkering kan genomföras oberoende av varandra. Startplats vid Torsebro och rastplats på Kvinneholme förutsätter däremot att även de övriga åtgärderna genomförs för att helheten skall fungera.

Listade åtgärdsförslag

När det gäller att satsa resurser för åtgärder till gagn för båtturet friluftsliv längs ån bör platser som passar in i de föreslagna dagsturena lyftas fram i första steget. De viktigaste punkterna är förmodligen Lillö, Kanalhuset, Kavrö bro, Gropahålet och Aosehus. Dessa kan, förutom Lillö, fungera bra som start- och slutpunkter för paddling och är platser dit intresserade kan förmodas komma av sig självt. I första hand är det informationen till besökare som behöver kompletteras men vid Lillö är det även angeläget med en lämplig ankoringsplats för kanoter, kajaker och andra småbåtar. Kavrö bro är en mycket viktig startpunkt för turer i de nedre delarna av Helge å och en lämplig plats för att nå ut med information till båtarna besökare. Mer driftiga besökare, erfarna paddlare eller båtfarare kan förmodas ta ett större ansvar för sin framfärd och klara sig mer på egen hand. Farledsmarkering är en åtgärd som kan genomföras oberoende av övriga åtgärder. Start- och rastplatser vid Torsebro och Kvinneholme bör däremot avvaktas tills en helhetslösning för fågelskydd, skötsel och underhåll finns på plats.

Tänkbara åtgärder, utan inbördes prioritering, för att underlätta för paddling och annat båtturet friluftsliv

Åtgärder	Plats
Informationskarta för paddlare och andra båtburna besökare	Området mellan Hammarsjön och Araslövssjön samt från Kavrö bro till havet
Info om färd på vattnet vid besöksplatser och andra strategiska platser	Kanalhuset Lillö Kavrö bro Aosehus Gropahålet/Martins Rökeri Ekenabben Tivolibryggan Frankes udde Pulken
Lösning av ansvarsfrågan ang. städning och soptömning	Kavrö bro
Toalett	Kavrö bro
Ny brygga med kajak/kanotlösning	Lillö
Toalett, soptunnor, brygga	Frankes udde/ Näsby gård
Farledsmarkering	Hammarsjön Araslövssjön
Utredning om nya fågelskyddsområden och naturreservat, revidering av gällande föreskrifter	
Naturbevakare/Biosfärvärd/Ranger	
Toalett, soptunnor, grillplats, brygga, tältplats, infoskylt	Kvinneholme
Hänvisning av tältplats	Ekenabben
Isättningsplats för kanoter	Torsebro
Underhåll av transportled	Helgeåns gamla fåra mellan Härnestad och Åhus, inklusive Härnestadsgraftern
Rastplatser	Hammiltonhill Gamla järnvägsbron Borrestads ängar Nordspetsen av ön i Helge å vid Egeside

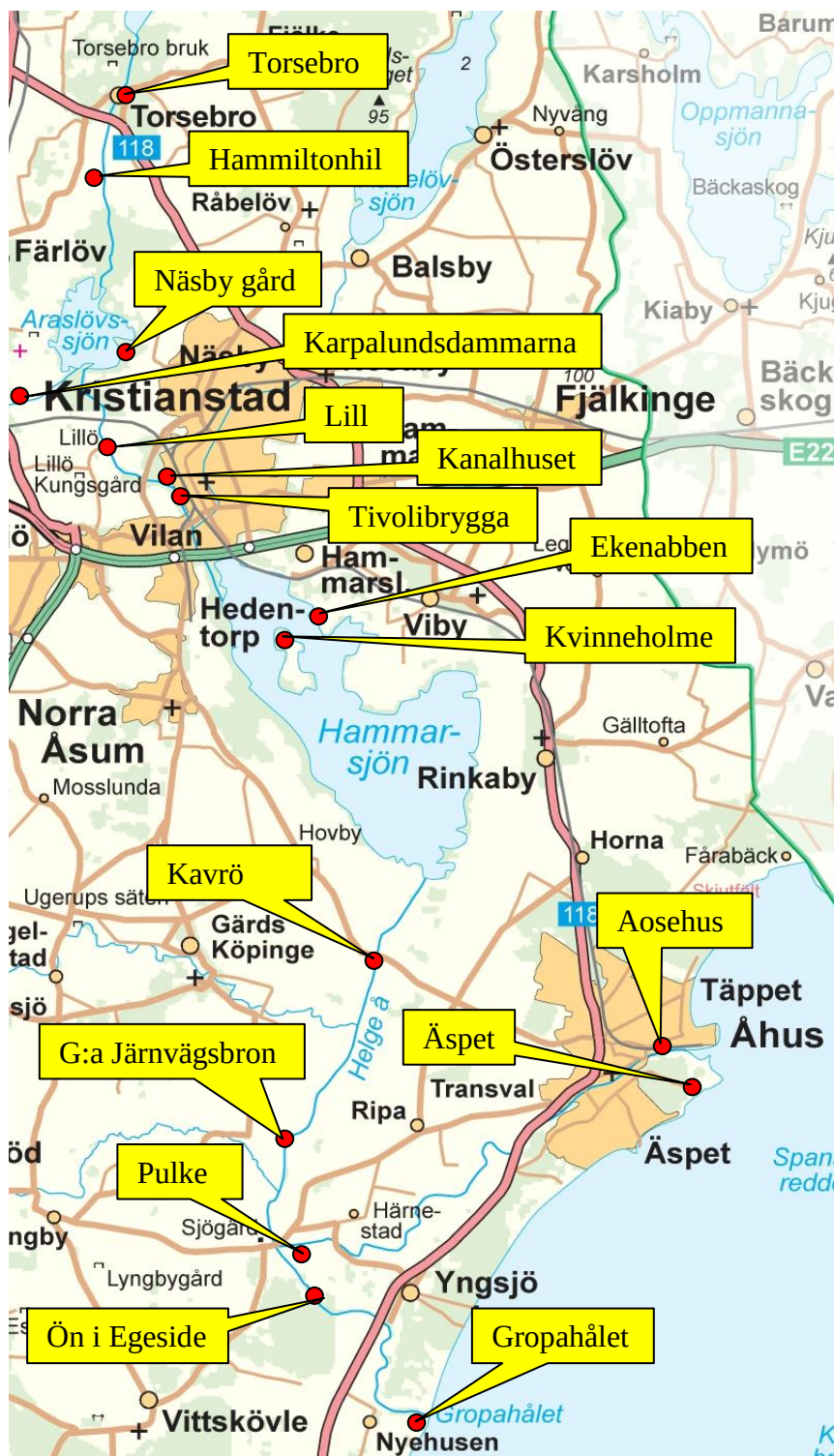
Finansiering

En avgörande fråga för att genomföra planerna är finansiering. Befintliga medel eller extra tilldelning av kommunala medel används som egenfinansieringsandel för att söka statliga (t.ex. LONA) eller regionala pengar för att genomföra specifika projekt som inköp av båtar, farledsmarkering och iordningställande av rast- och övernattningsplatser. Genom samarbete med andra aktörer, lokala företag, fiskevårdsområdet, motorbåtsklubben och andra föreningar skulle även LEADER-bidrag kunna sökas för att genomföra den typen av åtgärder. För den löpande tillsynen samt för underhåll och skötsel krävs en långsiktig finansiering från kommun och staten, men även här skulle ett samarbete med andra aktörer i området, exempelvis Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde, Motorbåtsklubben och andra aktiva föreningar eller entreprenörer, vara värdefullt.

Bilaga

Befintliga och tänkbara besöksplatser för båturet friluftsliv

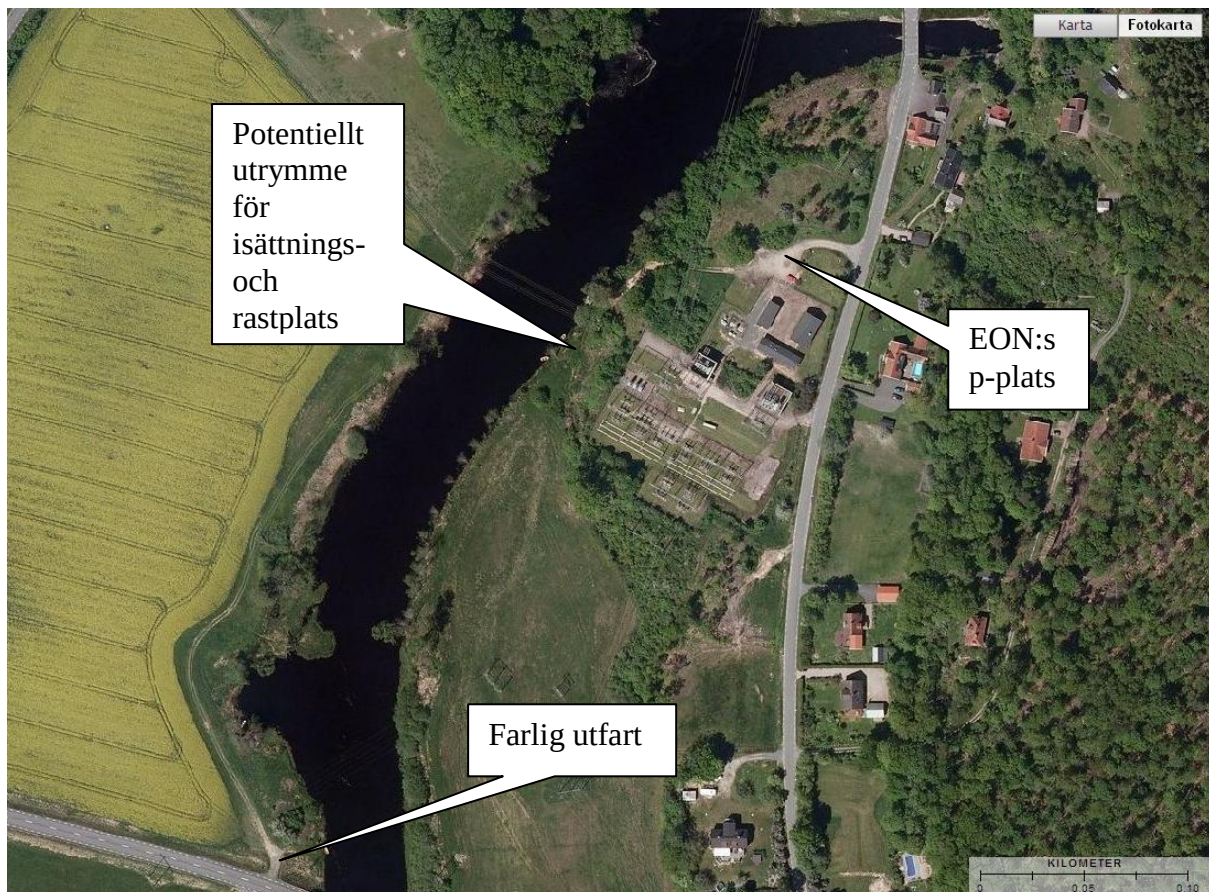
I bilagan listas befintliga besöksplatser i Kristianstads Vattenrike samt ytterligare några potentiella start- rast- och slutpunkter, som skulle kunna inriktas för att ta emot besökare vattenvägen. Platserna beskrivs här i geografisk ordning, från Torsebro mot havet.

Helge å från Torsebro till Yngsjö med befintliga och tänkbara besöksplatser för båturet friluftsliv.

Torsebro, startplats för paddling till havet

Möjligheter	Vid paddling norrifrån möter man Vattenriket vid Torsebro. En spännande möjlighet vore att åter lyfta fram krutbruket och fågeltornet vid Gummastorpasjön som besöksplatser. Torsebro ligger vid en brytpunkt i naturmiljön och har en intressant kulturhistoria. Det är möjligt, men högst besvärligt att ta upp kanot eller kajak uppströms kraftverket. Enklast är troligen på västra sidan, vid krutbruket. Här finns stig ner till ån, men det är långt att bära till parkeringsplats och en anpassning stigen för kanotvagn skulle vara en stor och dyr åtgärd. Att koppla ihop ån norr och söder om kraftverket för paddlare bedöms inte vara ett realistiskt alternativ. Den enda realistiska möjlighet när det gäller att lyfta fram Torsebro för paddling är att ordna en isättningsplats nedströms kraftverket. Lämplig isättningsplats finns på EON:s mark vid transformatorstationen på östra sidan av ån. Detta skulle kunna bli start/slutpunkt när man vill paddla från Torsebro till havet/naturum/Näsbygård eller omvänt. Här finns en parkeringsplats. Det går en stig ner till vattnet som delvis är belagd med flis. Om man vill lyfta paddling till Torsebro så bör det finnas parkeringsmöjlighet, infoskylt och soptunna. Här skulle, efter samråd, samtycke och överenskommelser med EON, Byalaget och eventuella andra intressenter kunna finnas bord, grillplats samt möjligen även tältplats. Platsen skulle även kunna användas som informationsplats för vattenkraftverket och E.ON samt för att hänvisa besökare till Krutbruket och de sevärdheter som finns där.
Risker	Om fler besökare lockas att paddla över Araslövssjön riskar ovana paddlare att utsätta sig för risker på sjön. Fler besökare riskerar att öka störningen av fågellivet.
Investeringar	Skyltställ och informationsskylt Vägskyltning Sopkärl (Toalett, Grillplats, Tältplats)
Löpande kostnader	Tillsyn, städning och soptömning.
Vems ansvar	Koordinering: Biosfärkontoret Tillsyn, städning, soptömning: C4 Teknik. Ev. skulle en överenskommelse kunna göras med E.ON, Byalaget, FVO eller annan intressent angående del av städning och tillsyn.
Övrigt	Som en del av LONA-projektet <i>På vatten i Vattenriket</i> togs kontakt med EON Vattenkraft. EON var försiktigt positiva till platsen nedanför transformatorstationen som en plats att sätta i eller ta upp kanoter och kajaker, med tillfällig parkering och information vid parkeringen framför transformatorstationen. När det gällde ytterliga anordningar som toalett och grillplats fanns större tveksamheter. Önskemål framfördes om samordning med Byalaget i Torsebro. En alternativ startpunkt vid Torsebro är strandkanten på västra sidan av ån, strax norr om Fredriksdalsvägen. Denna plats används idag som fiskeplats och för isättning av båtar. Det är dock mycket tveksamt om en in- och utfart här skulle godkännas av Trafikverket. Dessutom försvinner kopplingen till Torsebro samhälle och möjligheten att hänvisa även till Krutbruket.

Karta över Torsebro, söder om krafverket.

Hammiltonhill

Möjligheter	Intressant plats att lyfta fram som knyter samman flera intressanta naturtyper och ett möjligt friluftsområde. Hammiltonhill skulle kunna bli en mycket spännande besöksplats med kontakt mellan ån, den anlagda våtmarken och de blockrika betesmarkerna.
Risker	Lockar fler besökare över Araslövssjön med störning av fågellivet och säkerhetsproblem som följd.
Investeringar	Behov finns av p-plats, infotavlor (vid p-plats och vid vattnet), stigmarkering, sopkärl, rastbord och ev. grillplats.
Löpande kostnader	Tillsyn, städning, soptömning
Vems ansvar	Om en besöksplats blir aktuell måste hela frågan kring ansvar för tillsyn, underhåll av stigar, städning, soptömning etc. lösas tillsammans med ägarna och arrendatorn på Hammiltonhill
Övrigt	Som en del av LONA-projektet <i>På vatten i Vattenriket</i> togs kontakt och hölls möte med ägarna till Hammiltonhill. I anslutning till våtmarken som anläggs på Hammiltonhill planeras stängselgenomgångar så att det blir möjligt för människor att gå runt i området, både på vallen mellan ån och våtmarken och på vallen väster om våtmarken. Markägarna är positiva till möjligheten att hitta lösningar angående ytterligare anläggningar i framtiden.

Näsby gård/Frankes udde

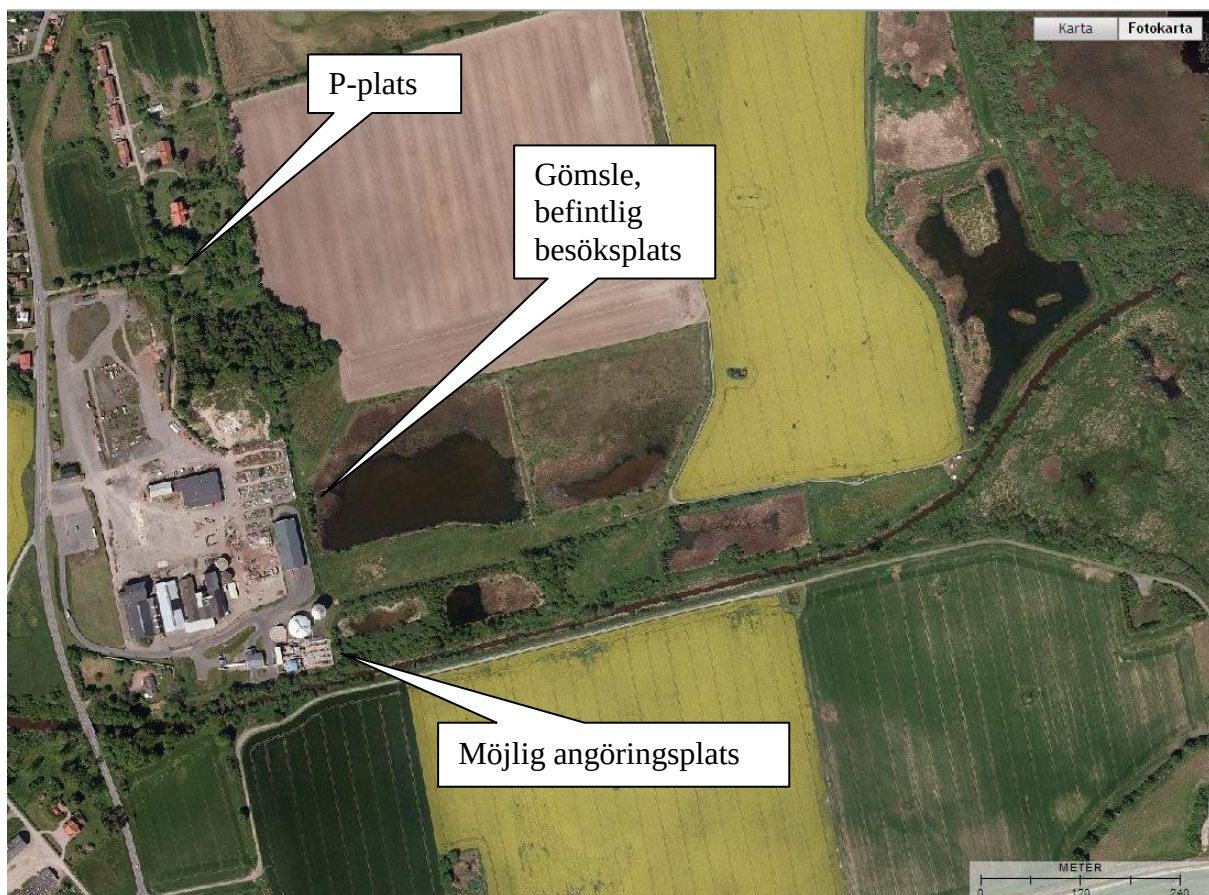
Möjligheter	På Näsby fält är det enbart Frankes udde vid Näsby gård som är en lämplig plats att lyfta fram som anöringsplats för kanoter och andra småbåtar. Andra platser, som N. Lingenäset, Fredriksdalsviken eller Isudden är olämpliga eftersom det bjuder in till färd längs Araslövssjöns östra strand vilket skulle kunna leda till störning av fågellivet. Vid Näsby gård och Frankes udde kan vattenmiljön knytas samman med Näsby fält. Näsby gård har expansionsplaner inom turism, konferens och besöksnäring, med planer på övernattningsmöjligheter och restaurang/café. Här bör finnas möjligheter till ett givande samarbete mellan Kommunen och Näsby gård när det gäller frågor om brygga, toalett, tillsyn städning etc.
Risker	Utan rätt information ökar risken att fågellivet störs om besökare fortsätter norrut på vattnet längs Araslövssjöns strand. Risk för spontana olovliga eldstäder om inte grillplats ordnas. Risk för tältning (undviks genom skyltning eller om Näsby gård erbjuder övernattnings inomhus eller som camping).
Investeringar	Informationstavla på Frankes udde. Ytterligare investeringar t.ex. toalett, brygga, sopkärl och grillplats i samarbete med Näsby gård.
Löpande kostnader	Underhåll brygga, städning Frankes udde, soptömning, ev. städning av toalett
Vems ansvar	Biosfärkontoret: Koordinerar och ansvarar för informationstavla. Underhåll, städning och soptömning: Önskvärt med en avtalslösning mellan kommunen, genom C4 Teknik, och Näsby gård.
Övrigt	Kontakt har förekommit mellan ägarna till Näsby gård och Biosfärkontoret, bl.a. framfördes behovet av toalett för allmänheten.

Näsby gård med Frankes udde

Karpalundsdammarna

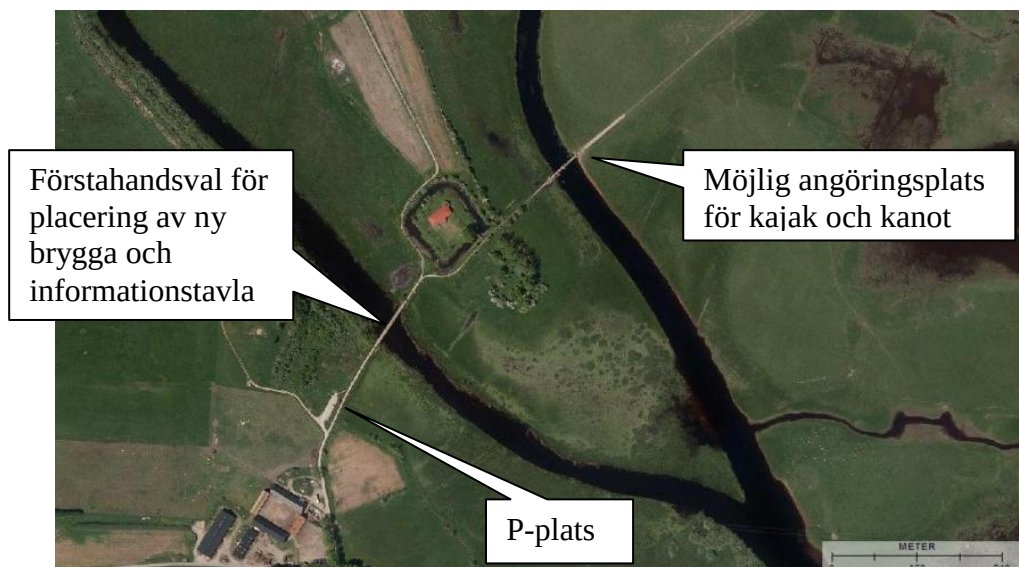
Möjligheter	Det går att paddla i den spännande miljön i Vinnö å, fram till Biogasanläggningen och att hitta tilläggningsplats. Att tillgängliggöra Karpalundsdammarna genom en stig från vattnet skulle ge en fin avstickare till turen Blackan runt och ännu en besöksplats skulle bli tillgänglig för dagsturer från naturum. Halva sträckan från gömslet mot ån finns en befintlig stig. Därifrån är det dock besvärligt att nå fram till sista biten till ån, särskilt sommartid då brännässlorna växer tätt och högt. Omöjligt att hänvisa besökare hit utan att anlägga stig hela vägen.
Risker	Lockar fler besökare över Araslövssjön med störning av fågellivet. Även risk för störning av fågellivet längs Vinnö ö. Framkomligheten på Vinnö å kan vara begränsad även för kanoter.
Investeringar	Anläggning och markering av stig ca 100m
Löpande kostnader	Tillsyn och underhåll av stigen
Vems ansvar	Tillsyn och underhåll: C4 Teknik
Övrigt	Ingen diskussion har förts med markägaren i ärendet.

Karpalundsdammarna

Lillö

Möjligheter	Lämplig, tätortsnära, befintlig besöksplats som ingår i rundan <i>Blackan runt</i> . Här finns toalett, soptunnor och bilparkering.
Risker	Avsaknaden av formellt fågelskyddsområde på södra delen av Blackan gör att besökare kan orsaka störning. Även inom fågelskyddsområde finns risk för störning om människor inte känner till eller inte respektera beträdnadsförbudet.
Investeringar	Ny brygga planeras. Denna bör i första hand, om möjligt, placeras i den västra årmen. Denna är tänkt bl.a. för turismentreprenörernas båtar. Anpassning av bryggan eller bryggplatsen bör göras så att angöring underlättas för kanot, kajak och andra småbåtar. Informationstavla. Förmodligen är det enklast och mest ändamålsenligt med en egen informationstavla placerade i anslutning till den planerade brygga. Alternativt kompletteras befintlig skärmställning med information om färd på vattnet, något som förmodligen kräver en större revidering.
Löpande kostnader	Underhåll av brygga Tillsyn av informationstavla
Vems ansvar	Byggnation och underhåll av brygga: C4 Teknik Informationstavla: Biosfärkontoret

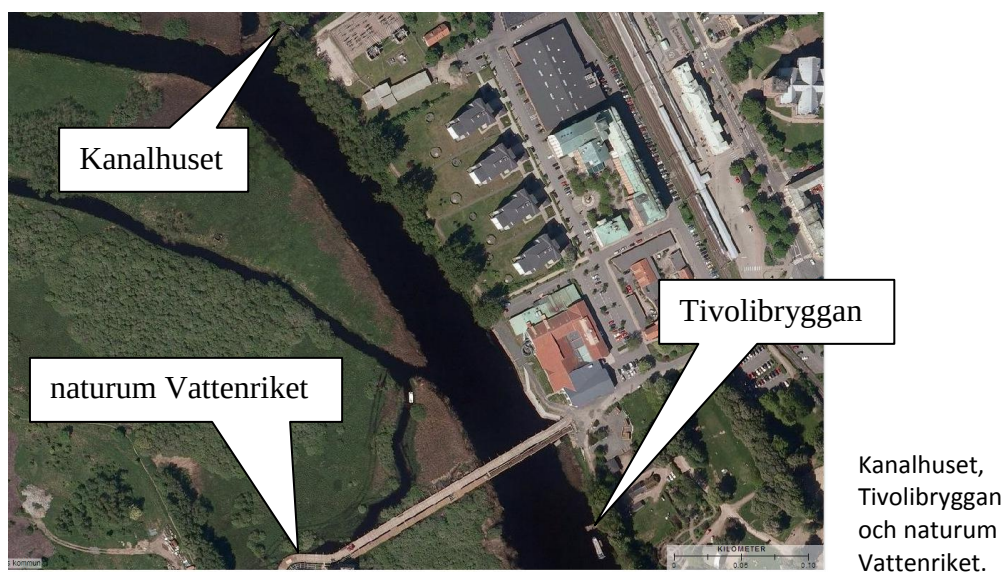
Lillö

Kanalhuset

Möjligheter	Lämplig, tätortsnära, befintlig besöksplats. Bra startplats för att komma ut på vattnet med kanoter och andra små båtar. Ingår i rundan <i>Blackan runt</i> . Här finns soptunnor och bilparkering.
Investeringar	Komplettering av informationen i samband med att utställningen görs om.
Löpande kostnader	Befintlig besöksplats, ingen ökad kostnad
Vems ansvar	Biosfärkontoret
Övrigt	Planer på framtida utformning av området som möjliggör ny bebyggelse finns. Dessa kan göra att parkeringsplatserna försvinner.

Tivolibryggan

Möjligheter	Nya bryggan ger möjligt att lägga till tillfälligt för enstaka båtar vid besök till naturum. Toalett och vatten finns i parken och på naturum. Möjlighet för samordnad informationsplats för turismentreprenörerna och Biosfärkontoret
Investeringar	Informationstavla vid bryggan
Löpande kostnader	Tillsyn av infotavla
Vems ansvar	Informationstavla: Biosfärkontoret Tillsyn och skötsel: C4 Teknik

Ekenabben

Möjligheter	Lämplig, tätortsnära, befintlig besöksplats. Här finns grillplats, toalett, soptunnor, bilparkering. Bra start- eller slutpunkt för att komma ut på vattnet med kanoter och andra små båtar. Kan fungera som tältplats om enkla åtgärder utförs. Tältare bör hänvisas till den öppna ytan norr om toaletterna för att undvika konflikt med andra besökare. Denna behöver då slås återkommande under säsongen för att vara attraktiv.
Risker	Viss risk förknippad med att paddla i Hammarsjön pga. det vindutsatta läget. Utan rätt information skulle det kunna locka människor att paddla vidare över sjön med sjösäkerhetsrisker och potentiell störning av fågellivet. Risk för ökat besöksstryck på Kvinneholme med städbehov som följd.
Investeringar	Muddring/slamsugning för att underlätta för lite större båtar att lägga till. Informationstavla. Förmodligen är det enklast och mest ändamålsenligt med en egen informationstavla placerad vid bryggan. Alternativt kompletteras befintlig skärmutställning med information om färd på vattnet, något som förmodligen kräver en större revidering.
Löpande kostnader	Ökat behov av städning och tömning av toaletter, framförallt om tältning uppmanas. Ökat behov av slåtter av ängen norr om toaletterna. Återkommande muddring/slamsugning ca vart 20 år.
Vems ansvar	C4 Teknik: städning, muddring Informationstavla: Biosfärkontoret

Kvinneholme

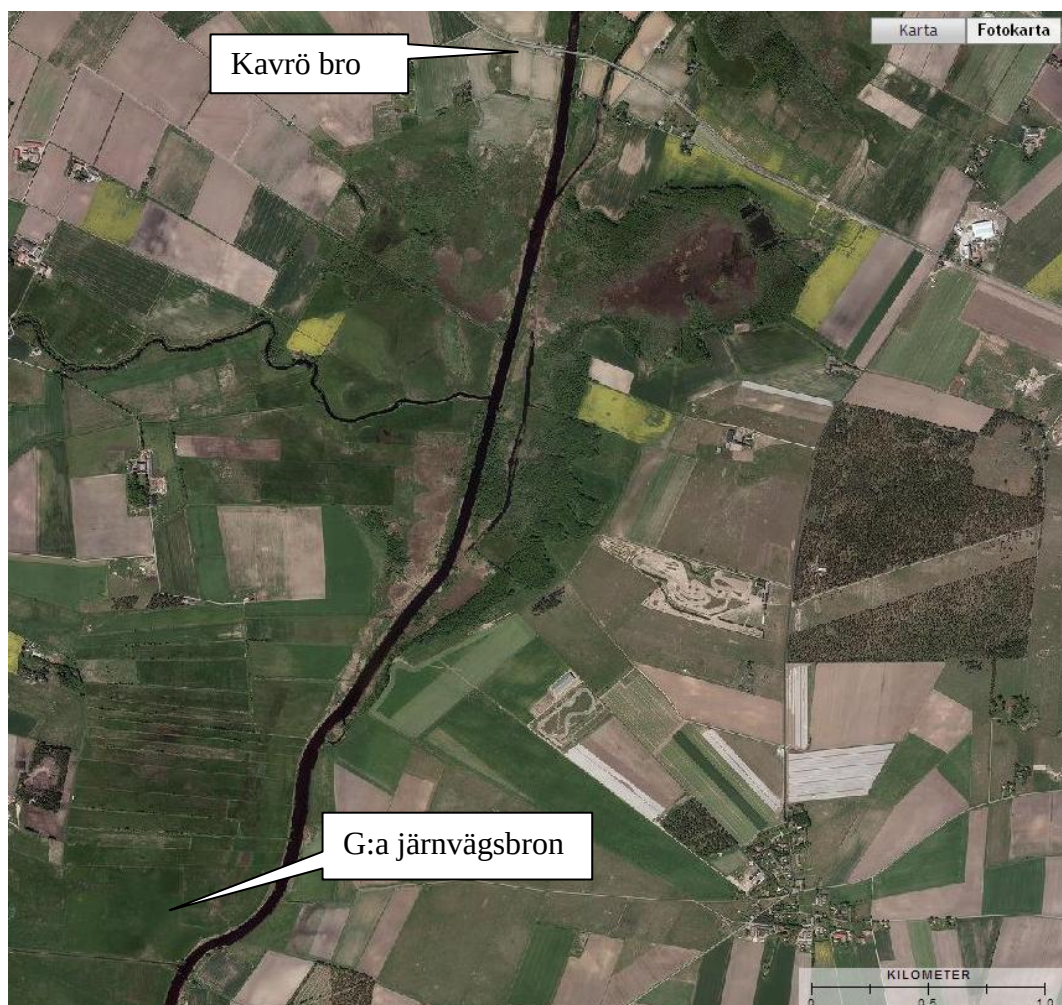
Möjligheter	En rastplats med toalett och utrymme för att slå upp tält på Kvinneholme skulle kraftigt underlätta för besökare som vill paddla en längre sträcka i Vattenriket och är en förutsättning för att kunna uppmuntra till paddling över Hammarsjön. Genom en rast- och övernattningsplats på ön blir färden över sjön mer attraktiv och tillsammans med farledsmarkeringen skulle störningsrisken minska.
Risker	Ökad tillgänglighet på Kvinneholme leder till att fler besökare lockas ut på Hammarsjön. Detta kräver i sin tur ett tillräckligt skydd för fågellivet samt en fungerande farledsmarkering. Idag finns inga förutsättningar att i kommunal regi utföra det underhåll och den skötsel som ett ökat besöksstryck medför oavsett om det finns en iordningställd rastplats eller ej. Att tillgängliggöra Kvinneholme utan att tillföra resurser för tillsyn och städning skulle kunna medföra stora problem med nedskräpning.
Investeringar	Brygga, toalett, soptunna, grillplats, skyltställ med informationstavla
Löpande kostnader	Underhålla brygga och toalett. Tillsyn och städning Tömning av toalett (eller någon typ av mulltoasystem)
Vems ansvar	Tillsyn, städning och underhåll: En rastplats här förutsätter att tillräckliga medel tillskjuts och att en fungerande organisation för tillsyn och skötsel längs Helge å, t.ex. genom naturbevakare/biosfärvärd upprättas.
Övrigt	Det vore fördelaktigt om avta avtal kunde skrivas med någon aktör som regelbundet är ute i området, exempelvis Motorbåtsklubben, Fiskevårdsområdet eller någon turistentreprenör, för att sköta städning, tillsyn och underhåll.

Ekenabben och Kvinneholme.

Kavrö bro

Möjligheter	Enklaste alternativet är att enbart upplysa om att platsen finns. En informationstavla om Biosfärområdet och om var och hur man kan färdas på ån bör finnas. Toalett bör anläggas om ansvarsfrågan kan lösas och lämplig finansiering hittas.
Risker	Platsen är lättillgänglig från väg och har sedan tidigare problem med nedskräpning. Risken för nedskräpning kvarstår, men bör inte öka med ökad skyltning. Toalett kan öka kostnaden vid eventuell vandalism. Utan tydlig information ökar risken att människor ger sig ut på Hammarsjön och riskerar att störa fågellivet.
Investeringar	Informationstavla, nya sopkärl, ev. toalett
Löpande kostnader	Ökar behov av städning Soptömning
Vems ansvar	Fördelaktigt vore om en överenskommelse kunde upprättas mellan kommunen och andra berörda aktörer, exempelvis Fiskevårdsområdet och Trafikverket för att lösa frågor om tillsyn, städning och tömning av sopor liksom en eventuell framtida toalett.
Övrigt	Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde har idag en båtramp vid Kavrö bro. De har också en informationstavla och en grillplats här.

Kavrö bro och G:a järnvägsbron vid Borrestads ängar.

Gamla järnvägsbron vid Borrestads ängar

Möjligheter	I anslutning till den gamla järnvägsbron ligger en fin plats som skulle kunna fungera som rastplats för båt- och kanotburna turer på ån.
Risker	En rastplats kräver tillsyn och viss städning. Utan fungerande tillsyn kan det medföra nedskräpning.
Investeringar	Skyltställ med information Avtal med markägare ang. skyltning av rastplats
Löpande kostnader	Tillsyn och städning
Vems ansvar	En rastplats här förutsätter tillräckliga medel och en fungerande organisation för tillsyn och skötsel längs Helge å, t.ex. genom naturbevakare/biosfärvärd
Övrigt	Ingen kontakt har tagit med markägaren i ärendet. Samordning och ansvarsfördelning bör diskuteras med NHFVO.

Pulken

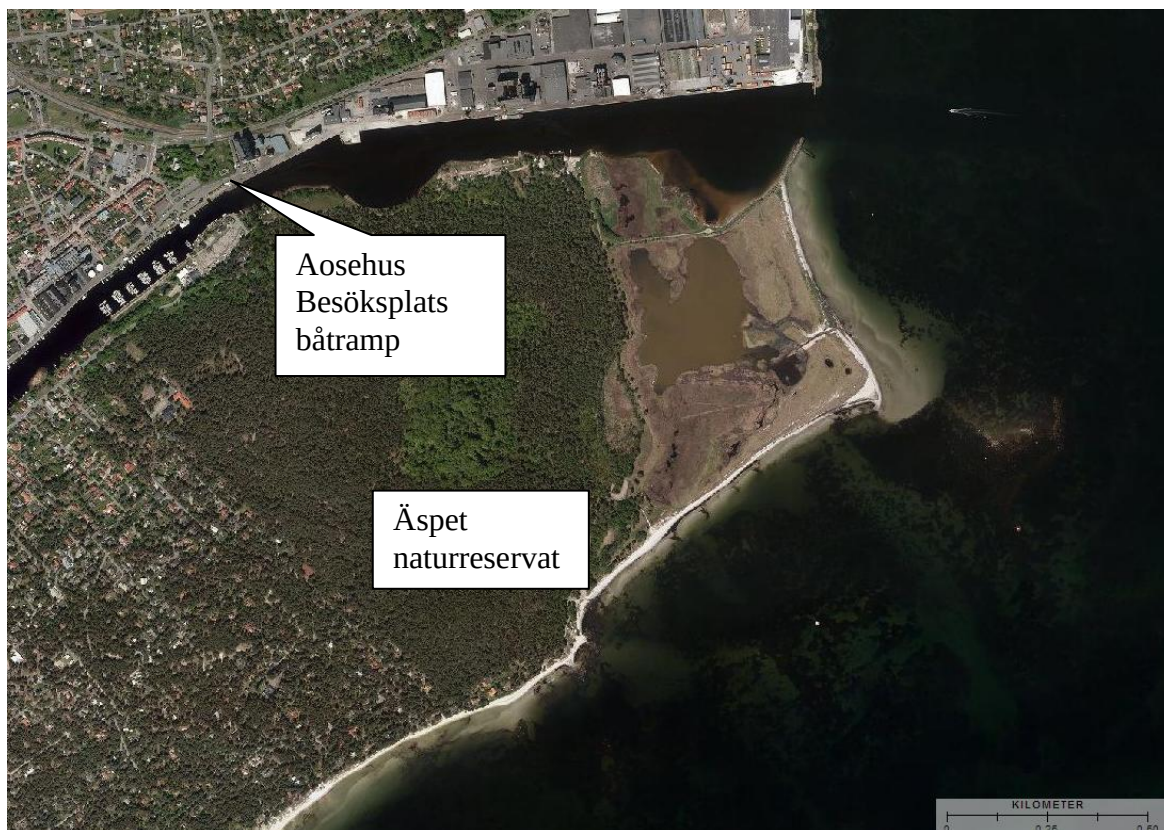
Möjligheter	Enkel plats att stanna till vid under färd mellan Åhus och Kavröbro eller Yngsjö och enkelt att göra en avstickare in i Graften vid färd i huvudfåran. Kombinerar färd på vattnet med ett etablerat utemuseum och besöksplats med toalett. Det går att lägga till med kanot, kajak och andra små båtar vid stranden strax nedströms den befintliga trappan. Trappan skulle kunna kombineras med en liten plattform för tilläggning av lite större båtar.
Risker	
Investeringar	Informationsskylt som en del i den befintlig utställning. Översyn av den befintliga trappan ner för åbrinken. Denna kan ev. kompletteras med en liten fast plattform för att underlätta landstigning från lite större båtar t.ex. turistentreprenörer.
Löpande kostnader	Befintlig utställning ingen ökad kostnad. Ev. ökar behovet av städning av toaletter om besökstalet ökar under sommaren.
Vems ansvar	Informationsskylt: Biosfärkontoret Plattform: C4 Teknik Städning: C4 Teknik

Aosehus

Möjligheter	Potentiell startpunkt och inkastare för färder upp i Helge å. Båtrampen i Åhus gästhamn, precis vid Aosehus, fungerar fint även för kanoter och kajaker. Här finns goda kollektivtrafikförbindelser, närhet till parkeringsplats samt övernattningsmöjlighet på Åhus vandrarhem.
Risker	-
Investeringar	Ny information bör in i den befintliga skärmutställningen
Löpande kostnader	Befintlig utställning
Vems ansvar	Biosfärkontoret

Äspet

Möjligheter	Upplysning om möjligheten att gå iland i Äspet, vid Snickarhakeboden, för att slippa paddla runt ön Karet och fågelskyddsområdet vid dåligt väder kan finnas i info på andra platser. Ingen särskild info om paddling och annan båtfärd i Vattenriket känns motiverad här. Aosehus är en bättre startpunkt för färder upp i Helge å.
-------------	--

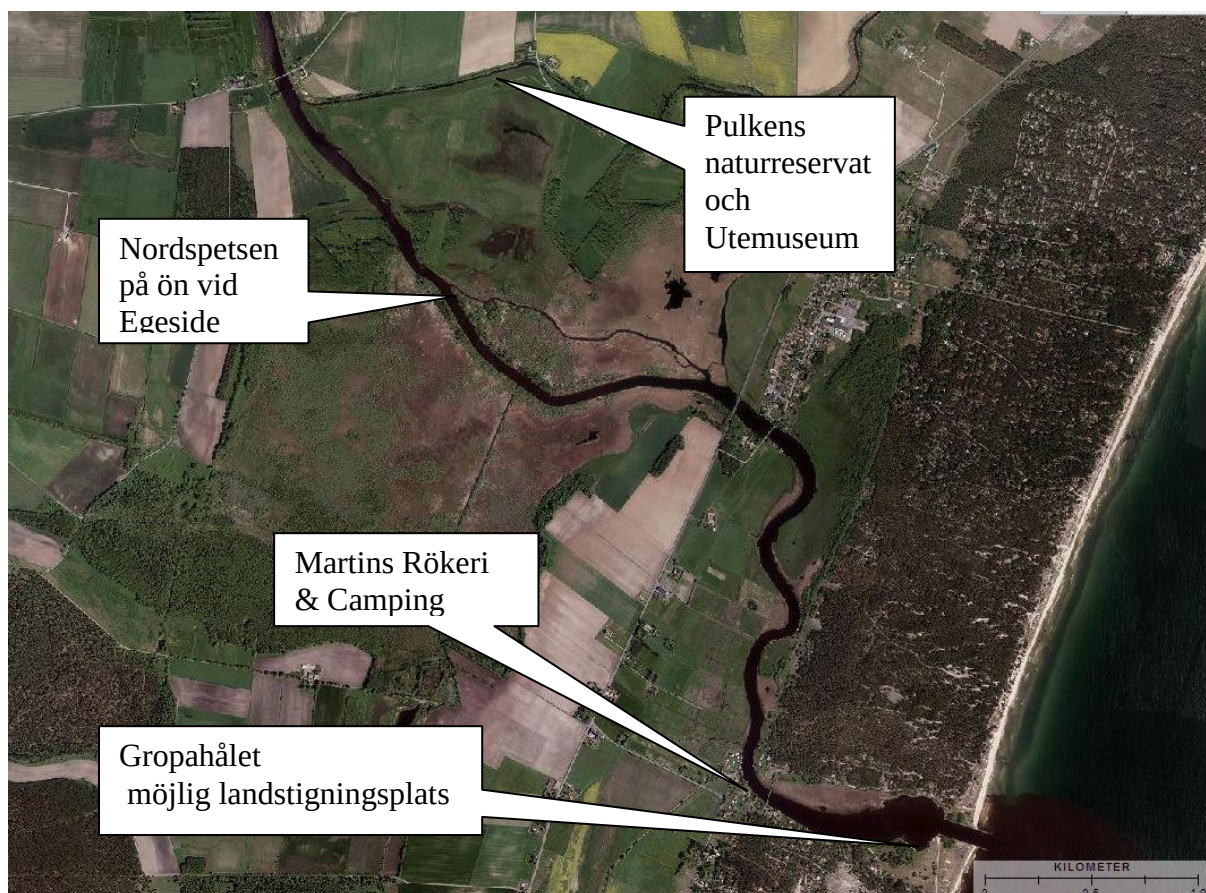
Aosehus och Äspet.

Nordspetsen på ön i Helge å vid Egeside

Möjligheter	Öns nordspets används idag som inofficiell rasplats. Platsen ligger i naturreservatet Pulken-Yngsjö. I reservatet råder förbud mot att göra upp eld, trots detta används platsen olovligt för grillning. En möjlighet skulle kunna vara att, efter sökt och beviljad dispens, anlägga en grillplats att hänvisa till.
Risker	En rastplats kräver tillsyn, städning och tillförsel av grillved. Utan fungerande tillsyn och vedtillförsel kan det medföra problem med nedskräpning och olovlig vedtäkt till eldning.
Investeringar	Grillplats
Löpande kostnader	Tillsyn, städning och vedförsörjning.
Vems ansvar	En rastplats här förutsätter tillräckliga medel och en fungerande organisation för tillsyn och skötsel längs Helge å, t.ex. genom naturbevakare/biosfärvärd
Övrigt	Samordning och ansvarsfördelning bör diskuteras med olika aktörer i området exempelvis föreningar, fiskevårdsområdet och aktiva entreprenörer för att, om möjligt, finna en lokal lösning på tillsyn, städning och vedförsörjning.

Gropahålet/Yngsjö

Möjligheter	Det går bra att komma iland på södra sidan av Gropahålet. Därifrån är det relativt nära till parkeringsplats för bil. På norra sidan är vägen avstängd för obehörig trafik och det är svårt att landstiga innan mynningen. På södra sidan går det även enkelt att komma iland vid Martins Rökeri & Camping. Här finns möjlighet för paddlare att tälta i mån av plats, men campingen är liten och ofta fullbokad under säsongen. Stranden på den södra sidan av Gropahålet är ett bra alternativ för att starta eller avsluta turen. Här finns parkeringsplats, sopsorteringsstation och toalett i närheten samt infotavla från fiskevårdsområdet och grillplats. Här skulle kunna kompletteras med info om båtfärder och paddling i Vattenriket
Risker	Vid lugnt väder går det bra att paddla ut genom åmynningen och vidare längs stranden och fram till reservatet. Vid blåst väder är det en riskabel idé.
Investeringar	Informationstavla vid Martins rökeri & camping Skyltställ med informationstavla på södra sidan av Gropahålet.
Löpande kostnader	Tillsyn informationstavlor
Vems ansvar	Informationstavlor: Biosfärkontoret Ansvaret för informationstavla, grillplats och soptömning bör diskuteras och lösas tillsammans med berörda lokala aktörer, fiskevårdsområdet och Kristianstads kommuns Kultur och Fritidsförvaltning.
Övrigt	Platsen berörs möjligen av Badplanen vilket bör kunna ge samordningsvinster.

Pulken, Store sjö, Martins Röker & Camping samt Gropahålet.

Vattenriket i fokus är Biosfärkontoret Kristianstads Vattenrikes skriftserie (ISSN 1653-9338). Här publiceras rapporter och inventeringar som utförts på uppdrag eller i samarbete med Biosfärkontoret. Rapporterna går att ladda ner från www.vattenriket.kristianstad.se/fokus/.

Utgivna sedan skriftseriens start 2006

- 2006:01 Hammarsjöns häckande fåglar. Inventering 2006 och utveckling sedan 1956, Patrik Olofsson.
- 2007:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2006, Biosfärkontoret.
- 2007:02 Flyginventering av grågås i Hammarsjön och Araslövssjön samt delar av Oppmannasjön och Ivösjön Patrik Olofsson.
- 2007:03 Inventering av solitära bin väster om Åhus på Ripa sandar, Horna sandar och Sånarna inom Biosfärområde Kristianstads Vattenrike sommaren 2006, Mikael Sörensson.
- 2007:04 Uppföljning av settlingbottnar för flodpärlmusslan i Vramsån. Undersökningar år 2006 fisk och glochidielarver, Ekologgruppen.
- 2007:05 Handlingsprogram 2007-2009, Biosfärkontoret.
- 2008:01 Vattenriket en utflyktsguide. Patrik Olofsson och Karin Magntorn.
- 2008:02 Inventering av fältpiplärka på Ripa sandar, Horna sandar samt Sånarna 2007, Patrik Olofsson.
- 2008:03 Inventering av fågelfaunan på Åsumfältet. A3:s f.d. militära övningsfält i N Åsum, Patrik Olofsson.
- 2008:04 Inventering av solitära bin och rödlistade insekter på Åsumfältet och vid f.d järnvägsövergången Everöd/Lyngby sommaren 2007, Mikael Sörensson.
- 2008:05 Inventering av buksvampar inom Biosfärområde Kristianstads Vattenrike, hösten och vintern .
- 2008:06 Invallningar kring de nedre delarna av Helge å, Peter Berglund.
- 2008:07 Utvärdering av provfiske i Araslövssjön och Hammarsjön 2007, Olsson Ivan. Anders Eklöv.
- 2008:08 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2007, Biosfärkontoret.
- 2008:09 Flyginventering av grågås i Hammarsjön och Araslövssjön mm, Patrik Olofsson.
- 2009:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2008, Biosfärkontoret.
- 2009:02 Ekosystemtjänstanalys i Kristianstads Vattenrike, Marmar Nekoro och Jennie Svedén.
- 2009:03 Vägvisning till Vattenrikets besöksmål. Författare Ebba Trolle.
- 2009:04 Kulturhistorisk analys av Kristianstads Golfklubbs golfbanor i Åhus. Författare Liselott Wernersson.
- 2009:05 Markhävdkartering 2008 hävdstillståndet på betesmarker och slåtterängar inom nedre Helgeåns våtmarksområde i Kristianstads Vattenrike. Pyret Oveson.
- 2009:06 Åsumfältets natur- och kulturvärden belysta genom dess historia. Nils-Otto Nilsson.
- 2009:07 Landskapsplan för ripa och Horna sandar. Merit Kindström.
- 2009:08 Ekosystemtjänster - ett verktyg för hållbar utveckling. Rapport från konferens i Kristianstad juni 2009.
- 2010:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2009, Biosfärkontoret.
- 2010:02 Rör om i sanden! Allmänna råd för bevarande av sandmarkernas växter och djur. Ebba Trolle.
- 2010:03 Solitärbin och andra insekter på Kristianstads Golfklubbs golfbanor i Åhus- inventering och förslag på riktade skötselåtgärder. Mikael Sörensson.
- 2010:04 Handlingsprogram för Biosfärområde Kristianstads Vattenriket 2010-2013. Viktigt i Vattenriket. Biosfärkontoret.
- 2010:05 Naturum Vattenriket – mitt i Kristianstad, mitt i Vattenriket. Biosfärkontoret.
Finns till försäljning på naturum Vattenriket.
- 2010:06 Ålens fortlevnad- Rapport från seminariet ÅL 2010 i Åhus. Biosfärkontoret och Ålakademin.
- 2010 Inventering av döda och döende klibbalbestånd. Christer Olsson.
- 2010 Vedinsekter i Uddarp - inventering sommaren 2009. Gunnar Isacson
- 2011:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten 2010, Biosfärkontoret.
- 2011:02 Provfiske i Hammarsjön och Araslövssjön 2010. Jonas Dahl.
- 2011:03 Provfiske i Råbelövssjön 2010. Jonas Dahl.
- 2012:01 Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Verksamheten år 2011, Biosfärkontoret.
- 2012:02 Mer än en golfbana – ta tillvara banans natur- och kulturvärden, Patrik Olofsson.
- 2013:03 Upplev naturen i Skåne – starta på naturum och naturcentrum, Åsa Pearce.